

การศึกษาเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาความเข้มแข็งของชุมชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก 2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเข้มแข็งของชุมชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกและตัวแปรสำคัญอื่นๆ กับปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องและ 3) เสนอแนะแนวทางการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในเรื่องดังกล่าว การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ อาสาสมัครสาธารณสุข ผู้นำชุมชน ประชาชนในพื้นที่ศึกษา และผู้บริหาร/บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีพื้นที่ศึกษาในทุกภาคทั่วประเทศ โดยแต่ละภาคได้คัดเลือกจังหวัดที่มีอัตราป่วยโรคไข้เลือดออกสูงและต่ำภาคละ 2 จังหวัด และในแต่ละจังหวัดคัดเลือกเทศบาล 1 แห่ง และ อบต. 1 แห่งเป็นพื้นที่ศึกษา ส่วนในเขตกรุงเทพมหานครได้คัดเลือกเขตที่มีอัตราป่วยโรคไข้เลือดออกสูงและต่ำอย่างละ 1 เขต เป็นพื้นที่ศึกษา และในแต่ละพื้นที่ศึกษาจะมีกลุ่มตัวอย่างเป็น อาสาสมัครสาธารณสุข ผู้นำชุมชน และประชาชน จำนวนประมาณ 65 คน รวมจำนวนตัวอย่างทั้งสิ้น 1,218 ตัวอย่าง นอกจากนี้ เป็นผู้บริหาร/บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งละประมาณ 5 คน รวมจำนวนตัวอย่าง 37 ตัวอย่าง

ผลการศึกษา พบว่า ความเข้มแข็งของชุมชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยปัจจัยที่มีผลต่อความเข้มแข็งของชุมชน คือ ระดับการศึกษา การได้รับการอบรม ความรู้ ทศนคติของชุมชน และการดำเนินงานเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปัจจัยด้านระดับการศึกษา การได้รับข้อมูลข่าวสาร การได้รับการอบรม มีความสัมพันธ์กับความรู้ ส่วนความรู้ ระดับการศึกษา และการได้รับการอบรมมีความสัมพันธ์กับทัศนคติ นอกจากนี้ยังพบว่าการดำเนินงานของชุมชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกมีความสัมพันธ์กับอัตราป่วย/ตายด้วยโรคไข้เลือดออก ปัญหาอุปสรรคที่สำคัญมากที่สุดตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ การขาดความร่วมมือรองลงมา ได้แก่ ขาดแคลนงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ และขาดประสิทธิภาพในการประชาสัมพันธ์

แนวทางการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก 2 มาตรการ ได้แก่ 1) มาตรการสร้างความร่วมมือ ประกอบด้วยการสร้างทีมงานในชุมชนเพื่อเฝ้าระวัง ป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ให้ทีมงานร่วมกันสำรวจปัญหา วางแผนการแก้ไข ดำเนินการตามแผน ร่วมติดตามประเมินผลการดำเนินการ และร่วมพัฒนาหรือปรับปรุงแผนการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นช่วยเหลือสนับสนุน 2) มาตรการเสริมสร้างการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เน้นการให้ความรู้แก่ผู้บริหารและบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน อาสาสมัครสาธารณสุข และประชาชนเกี่ยวกับการบริหารจัดการ รวมทั้งความรู้เกี่ยวกับการเฝ้าระวัง ป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกอย่างเป็นระบบ

The aims of this study were: 1) to examine capability of communities in dengue haemorrhagic fever prevention and control; 2) to analyse factors affecting such capability and other important issues; and 3) to suggest measures for community capability building in doing such activities.

A structural interview was applied to samples composing of public health volunteers, community leaders, citizens and local authorities' administrators and staff in all areas of study, the northern, the southern, the central and the northeastern. In each of these 4 parts of Thailand, 2 provinces with high and low rate of dengue virus outbreak were selected as sampled areas of study. In each sampled province, 1 municipality and 1 Tambon administration organization were selected. In each community about 65 persons were selected. Altogether, there were 1,218 samples from communities plus 37 administrators and staff from local authorities.

The result of this study indicated that the overall capability of communities in dengue haemorrhagic fever prevention and control was at medium level. The analysis of relationship among important parameters found that: 1) Education levels, training, knowledge, attitude and performance in community capability building of local authorities were related to capability of communities in dengue haemorrhagic fever prevention and control; 2) education levels, access to information and training were related to knowledge of the samples; 3) knowledge of the samples, education levels and training were related to attitude of the samples; and 4) performance of communities in dengue haemorrhagic fever prevention and control were related to sick and dead rate.

The significant problems or obstacles according to the samples' opinions were lack of participations, inadequacy of appropriation and materials, and inefficiency of public relation, respectively. The first measure suggested to improve the capability building was to activate participation mainly by establishing working groups. These working groups should have responsibility for problem identification, planning for corrective action, plan implementation, evaluation and increasing quality of plan with supports from local authorities in training the working groups on management including systematic prevention and control of dengue haemorrhagic fever. The second measure was to emphasize more on providing knowledge to all people concerned about management, prevention and control of dengue haemorrhagic fever.